

### Aan Twm-belangstellenden

Bij het alsnog af luisteren van de hoorzitting van 4 september jl. heb ik meegetypt. Hieronder in de bijlage puntsgewijs de gemaakte opmerkingen.

Weet niet of de anderen die meegeluisterd hebben mijn conclusies delen, maar ik kwam tot de volgende punten:

- a. algemene tevredenheid over het feit dat er nu een wetsvoorstel ligt. De wenselijkheid en noodzakelijkheid van vervanging van het systeem van noodverordeningen werd algemeen onderschreven. Wel achtten diverse sprekers aanpassingen wenselijk, maar er waren ook enige complimenten voor het wetsvoorstel en niemand bepleitte 'terug naar de tekentafel';
- b. belangrijkste bezwaar 5.1.2e is de te vergaande delegatie naar ministeriële regelingen zonder een formeel vastgelegde 'stopknop' van het parlement. Een Kameruitspraak tijdens een voorhang kan door de minister worden genegeerd. 5.1.2e bepleitten daarom **bekrachtiging** van elke ministeriële regeling, dat wil zeggen bij gewone meerderheid. Bij verwerping moet de regeling – al dan niet met terugwerkende kracht – worden ingetrokken. Kamerleden van de oppositie leken niet veel te voelen voor bekrachtiging, maar meer voor een zware voorhangvariant, waarbij een minderheid regeling bij wet kan eisen. 5.1.2e gaf aan voldoende vertrouwen te hebben in de reguliere werking van de ministeriële verantwoordelijkheid;
- c. brede kritiek op artikel 58s (het vangnet) en in het voetspoor daarvan ook (in veel minder mate) op artikel 58j (de algemene aanvullende bevoegdheid om hygiënemaatregelen te treffen), dat volgens sommigen nog wel wat specifieker zou mogen. De vangnetbepaling van artikel 58s stuit op grote bezwaren bij 5.1.2e (die artikel 58s ongrondwettig noemden) en 5.1.2e;
- d. van verschillende kanten kwam kritiek op de onduidelijke bevoegheidsverdeling tussen minister, voorzitters VR en burgemeesters. Breed pleidooi voor meer helderheid op dat punt. De meningen waren sterk verdeeld over de vraag of na invoering van de Twm het systeem van een aanwijzing op grond van artikel 7 Wpg aan de vz VR al dan niet in stand moest blijven 5.1.2e 5.1.2e nee, 5.1.2e ja), ook na het schrappen van artikel 58s;
- e. algemene waardering voor sterkere democratische legitimatie van de regelingen, maar zorgen om de 'verstorende werking' van artikel 40 Wvr (dat bepaalt dat alleen na afloop van een crisis de vz VR zich hoeven te verantwoorden), omdat de vz dat ook tussentijds wel willen. Faciliteer de her en der zich al ontwikkelende mechanismen voor periodieke, tussentijdse verantwoording aan de gemeenteraden en overweeg of artikel 40 Wvr voor deze crisis niet beter buiten toepassing kan worden verklaard;
- f. VR en VNG bepleitten wettelijk in de Twm vastleggen van de coördinerende rol van de VR om zoveel mogelijk aan te blijven sluiten bij de huidige – goed functionerende – structuur.

VWS/WJZ, 5.1.2e /06092020

## Puntsgewijze samenvatting hoorzitting Twm - 04092020

### WETENSCHAP I

#### 5.1.2e

#### 5.1.2e

Goed dat er een wet is. Wpg beperkt. Tijdelijke lokale brandhaarden. Deze wet niet goed. Ingrepen in vrijheden behoeven specifieke wettelijke basis in wetgeving. Moet met TK en EK. Kun je niet zomaar weggeven. "Orde in de regelgeving". M.n. 58q (onderwijsinstellingen sluiten, met regels, dat gaat te ver, legaliteitswetgeving). Te open vangnetbepaling. Hoe dan wel: bekrachtiging.

#### 5.1.2e

Ministeriële regelingen is centralisatie. Wat is er mis met het systeem van de VR. Of TK/EK, óf het burgemeestersparlement. Niet duidelijk wat VR nog doen. Er zijn regionale democratievormen, verantwoordingsrelaties ontwikkelen zich. Vz overleggen met gemeentelijke delegaties. Art 40 Wvr helpt pas na afloop van de crisis. Werkt verstrend. Ontwikkeling in democratische verantwoording in VR. Dát faciliteren.

---

Buitenweg: (GL) 1/5 blokkeert, bekrachtiging geeft geen amendementsmogelijkheid. Hoe dat?

Van Brink (50plus): VB bekrachtigt? Of TK/EK? Beide?

Groothuizen (D66): amendement bij bekrachtiging? Burgemeestersparlement? Democratisch mandaat?

Veldman (VVD): Wat is rol VR onder de Twm? Wat zou die kunnen of moeten zijn?

#### 5.1.2e

geen amendementsrecht. Motie is vrijblijvend. Voor- en nahangen zijn vrijblijvend. Constructie a la gemeentewet. Spanje, Italië: bekrachtigen, zo niet, vervallen óf met terugwerkende kracht of alleen voor de toekomst.

#### 5.1.2e

Burgemeestersparlement voor de snelheid + landelijk bekrachtigen, Én én. 25 voorzitters leveren checks and balances voor noodsituaties, inderdaad niet quasi-democratisch gelegitimeerd. VR blijven coördineren. Waterbedeffect voorkomen. Wie bepaalt dat, formeel, informeel? Landelijk is VB nodig tegen waterbedeffect.

Markuszower (PVV): kan dit überhaupt grondwettelijk?

Van der Staaij (SGP): is bekrachtigingsrecht voldoende? Of meer?

Van Esch (PvdD): min regeling an sich? Wel democratisch?

Kuiken (PvdA): Gemeenteraden sterker in positie? Hoe?

#### 5.1.2e

Niet zomaar amendementsrecht weggeven. Cf. onze Ar. Inhoudelijke medebetrokkenheid. Geboorterecht voor bord linzen. Komt elders ook in NI. niet voor. Voorbehoud aan de wetgever. Bekrachtiging is het enige.

#### 5.1.2e

herstel lokale democratie akk in de Twm. Art 40 Wvr hier uitdrukkelijk uitzetten of als lex specialis. Democratische relatie met VR.

Van Dam (CDA): systematisch: min. regeling moet zonder amendement, oplossing: bekrachtiging.

Inhoudelijk: ingrepen in vrijheden bij regeling is eigenlijk te licht?

Van Haga (Van Haga): geen burgemeestersparlement. Is deze wet nodig voor straffen of is er iets beters?

Van der Graaf (CU): art. 40 WvR is obstakel omdat raden geen antwoord krijgen. Wat is de rol Vz?  
Kuzu (DENK): rommelige bestuurlijke verhoudingen?

5.1.2e ideaal is het niet, wendbaarheid is nodig, balans met democratie. Rechtvaardiging voor de uitzondering. Art 40 schrappen is in elk geval dat gemeenteraden vz's kunnen bevragen.

5.1.2e jij-bak richting Van Dam: inderdaad hinken op twee benen. Wet is niet erg, maar wel binnen de lijntjes. Bekrachtiging, 58s moet weg. 58d maakt het ook te ingewikkeld en te rommelig.

Baudet (FvD): is er überhaupt wel een noodsituatie? Is het wel gevaarlijk genoeg? Is dit rechterlijk te toetsen?

5.1.2e Wpg is een wet voor medische noodtoestand. A-toestand. Cfm. WHO. Of het nodig is, is een politieke beoordeling., maar we zitten in een A-virus.

Van der Staaij (SGP): zijn noodverordeningen nog nodig na de Twm?

5.1.2e onduidelijk of de bevoegdheid blijft Vz?

Buitenweg (GL): zijn spoedwetten niet beter dan bekrachtigen? Kunnen in een dag.

5.1.2e liever bekrachtiging door het parlement, dan uitzetten VR, het wordt zo te rommelig, bevoegdheid blijf zo in stand.

Bekrachtiging: voorafschaduwning in het parlement, motie krijgt tanden. Materieel amendementsrecht. Spoedwetten kunnen, maar wil je dat? Paniekvoetbal? Geen ruimte voor invloed op inhoud.

Groothuizen (D66): 5.1.2e tegen vangnet noodverordeningen, 5.1.2e daarvoor. Klopt dat?

5.1.2e ja.

Van der Graaf (CU): Gemeenteraden nadere regels stellen bij verordening. Alleen aanvullend?

5.1.2e hangt af van uitputtend karakter van de Twm.

Markuszower (PVV): krijgt minister meer bevoegdheden dan bij noodtoestand?

5.1.2e noodtoestand gaat veel verder.

Kuzu (DENK): wettelijke grondslag in orde, rest niet. Terug naar de tekentafel?

5.1.2e hoeft niet terug naar de tekentafel, democratische controle en besluitvorming zijn nog niet goed, bekrachtiging is oplossing. Zonder vangnet (58s) en 58d opnieuw doordenken.

Baudet (FvD): A-status geeft de legitimatie door de WHO

Kuiken (PvdA): spoedwet(geving) is beter dan bekrachtiging.

5.1.2e de 1,5 meter gaat bij amvb, dus wel naar de Raad van State, daar geen bekrachtiging, voorhang is daar genoeg.

---

## WETENSCHAP II

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Óf beleid stoppen, óf deze wet moet er komen. Huidige structuur is de slechtste, geen democratische controle op de VR, geen grondrechtenbeperking. Bestuur bestuurt, parlement controleert. Bestuur heeft armslag nodig in noodsituaties. Wetsvoorstel heeft hoge kwaliteit, alleen het vangnet (58s) moet eruit, in 58j zit voldoende ruimte.

5.1.2e

Sluit zich aan bij 5.1.2e Prima om te stoppen met noodverordeningen, afwijkingen van grondrechten moet heel kort duren als noodgreep. Positief over de komst van deze wet. Noodverordening berust bij 354 burgemeesters en die moeten niet gaan denken dat zij kunnen wat er nu in de noodverordeningen staat.

Drie eisen grondrechtenbeperkingen cfm. de Grw:

-specifieke wet:

- welke grondrechten beperkt;
- omvang van de beperkingen.

Twm voldoet daaraan, muv art 58s, waarin de carte blanche voor de minister staat.

---

Markuszower (PVV): zijn deze beperkingen opportuun en noodzakelijk, gezien alle onzekerheden en positieve besmettingscijfers, weinig doden, IC-patiënten?

Van der Staaij (SGP): Twm moet in de staatsnoodrecht, betere parlementaire controle?

Van Esch (PvdD): 58s in rechte aan te tasten?

Buitenweg (GL): Spoedwet of bekrachtiging?

5.1.2e Twm biedt dezelfde waarborgen als in staatsnoodrecht en voorzien in tijdelijkheid (6 maanden). Voordelen van staatsnoodrecht zijn daarmee binnengehaald. 58s kan staatsrechtelijk eigenlijk niet, u schendt als Kamer de Grondwet door deze wet aan te nemen, maar dat is niet rechterlijk te toetsen. Moet parlement niet willen. 58s is de grote uitglijer, de rest is heel mooi opgeschreven. Zonder 58s is er wellicht daarnaast ooit nog spoedwetgeving nodig, maar dat zij zo. Twm biedt al veel, de rest kan in spoedwetgeving.

5.1.2e zes maanden is lang, maandelijks of tweemaandelijks verlenging zou prima zijn. Opportuniteit is politieke afweging.

Van Dam (CDA): in hoeverre zou College B&W ipv burgemeester (wethouders Zorg) rol moeten hebben?

Van Haga (Van Haga): kan RIVM die A-status afschalen?

Van der Graaf (CU): instructienorm aan minister om zsm af te schalen?

Kuzu (DENK): art. 58s schrappen, maar er zijn meer artikelen die minister carte blanche geven (zoals 58j)?

**5.1.2e**: lidstaten hebben ruimte binnen WHO-adviezen, maar is nationaal systeem. Je kunt dus afwijken als minister. Geen juridische vraag of dat moet. Is politieke afweging.

**5.1.2e**: proportionaliteit zit al in de Twm en kortere verlengingstermijn is beter om greep te houden dan een instructienorm. In de Wpg en de Wvr zitten de bevoegdheden bij de burgemeester, bevoegdheden naar college is de moeite van het overwegen waard, omdat de raad dan meer in positie komt. Ook art 58j gaat ver, maar kan nog net binnen de Grondwet. Aanscherping is natuurlijk altijd mooi. RIVM heeft geen bevoegdheden, is adviesorgaan voor de minister. De minister maakt de afweging.

Buitenweg (GL): als 58s geschrapt wordt kan de noodverordening dan nog? Of is het dan nog nodig? Is het bestuurlijk niet rommelig?

Van Brink (50plus): heeft u nog meer suggesties voor verbetering?

Groothuizen (D66): doet art 58o wel voldoende recht aan het huisrecht van bewoners van een zorginstelling?

Veldman (VVD): alternatieven voor democratische controle op de Vz? Alleen art. 40 Wvr schrappen?

**5.1.2e**: Vz. roept RBT bijeen. In de Wvr zou dat orgaan een controlerende bevoegdheid kunnen krijgen. Getrapte controle. Bij terugvallen op noodverordening zou de minister dat zelf moet doen ogv de Wvr. Landelijk uniform met controle door de Kamer. 58o en huisrecht: politieke afweging, meest ingrijpend. 58o voldoet aan de grondrechtenbeperking. Als burger is dat anders. Kortere periodieke goedkeuring lost deel van het probleem op.

**5.1.2e**: als we met de huidige maatregelen doorwillen is deze wet nodig, huidige situatie is onhoudbaar. Als 58s wordt geschrapt, zijn dan noodverordeningen nog mogelijk? Vastgelegd zou moeten worden in de wetsgeschiedenis dat dat NIET kan. Uitdrukkelijk uitsluiten. Nu overal tussen. Hoofdpijnen schuiven in de Twm naar het kabinet. Kamer heeft daar volle controle op. Lokaal maatwerk gaat weer helemaal naar de burgemeester, dus gemeenteraad in positie. Democratische structuur is helder. VR wordt coördinerend. Beslissingen op hoofdpijnen nationaal, lokaal maatwerk bij de burgemeester. 58j kan best wat scherper worden geformuleerd. 58s moet geschrapt.

Veldman (VVD): lokale en regionale verschillen is toch het doel van het kabinet?

**5.1.2e**: hoofdpijnen kunnen landelijk, invulling kan dan regionaal.

Van Brink (50plus): scherper invullen wat je nog niet weet in 58j? Vaak wijzigen?

**5.1.2e**: ook ik vaar in de mist. Armslag voor het bestuur, goede democratische controle.

Buitenweg (GL): 58j specifiek genoeg? Basis voor hygiënemaatregelen? Allemaal een maanpak?

5.1.2e : hygiënemaatregelen si best ruim, nadere aanscherping is politieke vraag. Amendement dan maar.

Van Esch (PvdD): 58q, aanvullende regels?

5.1.2e : Kamer kan de minister ruimte geven, qua bandbreedte, daarbinnen zijn grondrechtenbeperkingen mogelijk. Minister is ten volle eindverantwoordelijk en de Kamer kan hem daarop aanspreken. Met ministeriële verantwoordelijkheid kom je een heel eind, bekrachtiging is daarvoor niet nodig.

Van der Graaf (CU): heeft instructienorm toch niet toegevoegde waarde boven periodieke goedkeuring? EVRM-proof?

5.1.2e : EVRM is best ruim. Min. verantwoordelijkheid is heel goed instrument hiervoor. TK als leeuw.

## LOKAAL BESTUUR

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Voorstander van de wet en betere democratische inbedding. Goede crisisaanpak, maar te sterke nadruk op rijksniveau met ontheffingsmogelijkheid door de burgemeester. Huidige structuur is gebaseerd op de VR en werkt prima. Coördinerende rol VR zou beter geborgd moeten worden en zou ook voor de rijksoverheid prima werken. Tussenlaag is heel nuttig. VR coördineren ook landelijk heel goed. Samenspel met VR moet blijven.

5.1.2e

Vier aandachtspunten die beter moeten:

- Democratische legitimatie op rijksniveau is goed verankerd, niet voor de besluitvorming op lokaal niveau. Gaat ook om bevoegdheden van wethouders (Zorg, Openbare Ruimte), college als geheel, samen met de raad, onvoldoende verankerd in de Twm;
- Aansluitend bij 5.1.2e : overleg Rijk/VR verliep goed, noodverordening kwamen in overleg met VB, nergens in de Twm staat overleg met vertegenwoordigers van regionaal en lokaal bestuur over de min. regelingen;
- Te sterk gecentraliseerd, lokale en regionale differentiatie, de min. regelingen moeten gericht worden op de brandhaarden;
- Definitie gemeenschappelijke huishouding is relevant voor de handhaving. Op hetzelfde adres wonen svp handhaven.

Van Dam (CDA): burgemeestersbevoegdheden zijn eigenlijk beperkt en specifiek. Enkelvoudige besluiten. Hoe daarover verantwoording af te leggen aan de raad?

Van Haga (Van Haga): gemeenschappelijke huishouding vs studentenhuizen?

Van der Graaf (CU): boetes in het strafrecht houden. Justitiële aantekening? Bestuursrechtelijke handhaving niet beter?

Kuzu (DENK): art 58s, wanneer zijn de maatregelen niet toereikend? Kunnen gemeenten dit aan?

**5.1.2e**: kortstondige crisis moet via de burgemeester. Deze crisis duurt daarvoor te lang. Andere aard van de maatregel. Overleg is wel mogelijk. Burgemeester zal overleggen in college en met de raad. Hoeft niet allemaal bij de burgemeester te blijven. Geen handhaving regulier achter de voordeur, dat via noodbevel. Behoeftte aan vooroverleg met minister om de toepasbaarheid te kunnen toetsen. 58s is noodmaatregel binnen noodmaatregel. Kan nodig zijn. Je weet niet wat je niet weet.

**5.1.2e**: Boetes moeten helpen in het systeem als sluitstuk. De vorm doet er niet zoveel toe. Qua 58s: geen ramp als er nog eens noodverordening gemaakt wordt. Het VB moet blijven functioneren. 58s iets te defensief.

Buitenweg (GL): lokaal en regionale differentiatie in de regeling? Aanvullende verordeningen?

Van Brink (50plus): meer democratische invloed als iets langer duurt. Waterbedeffect?

Groothuizen (D66): is 58d voldoende voor de rol van het VB?

Veldman (VVD): grotere democratische controle én handhaven rol VR? GRIP\$ afschalen?

**5.1.2e**: landelijke min. regelingen gaan natuurlijk voor alles. Maar in de regeling kán worden opgenomen dat de burgemeester een maatregel kan nemen. Daarop ziet de gemeenteraad dan toe. Lokale ruimte hangt dus af van de regeling. Regionale afstemming is nodig wegens waterbedeffect. Twm schrijft dat niet meer voor, 58d is onvoldoende, gaat in de praktijk niet goed werken. RBT en VR werken dan veel beter. Nu gaat dat goed.

**5.1.2e**: 58d gaat niet over coördinatie, maar over opschaling. Pleit voor vastleggen coördinerende rol VR. Alleen nog maar bevoegdheden voor minister en burgemeester volgens de wet. VB werkt. De afstemming blijft, omdat die behoefte blijft. Gemeenteraden betere positie, meer verantwoordingsmomenten. Draag iedere gemeente op dat goed te regelen met de raad. Oplosbaar.

Markuszower (PVV): wie controleert de voorzitter VR?

Van der Staaij (SGP): wanneer kunnen we weer terug naar gewone verhoudingen?

Van Esch (PvdD): centralistische wet, meer lokaal en regionaal? Verschillen (slachthuizen) tussen VR geeft ook onrust. Eenduidige beleid ook goed.

Kuiken (PvdA): regionale verschillen zijn ook onhandig? Kaders centraal en regionale ruimte?

**5.1.2e**: zo spoedig mogelijk terug naar normaal, zodra het virus voldoende onder controle is. Landelijke kaders zijn nodig op centraal niveau met parlementaire invloed, maar met regionale of lokale ruimte. Dus vooraf overleg nodig! Er zijn nu eenmaal regionale verschillen, ook in GGD-adviezen.

**5.1.2e**: we hebben een gedecentraliseerde eenheidsstaat. Houden zo. Ook de VR hebben zoveel mogelijk uniforme bepalingen. Beleid geüniformeerd.

Van der Graaf (CU): art 40 buiten werking?

**5.1.2e**: alleen voor deze crisis. Burgemeesters komen daar wel uit met hun raden, aansluitend bij de huidige praktijk. Grondrechtenbepalingen wel goed regelen.

## RECHTSPRAKTIJK

5.1.2e

5.1.2e

“Hope for the best, plan for the worst” is het beginsel van het staatsnoodrecht. De Twm is geen staatsnoodrecht in de zin van artikel 103 van de Grondwet. De voorwaarden voor het in- resp buitenwerkingstellen van het staatsnoodrecht zijn niet van toepassing op de Twm.

---

Buitenweg (GL): wanneer zouden we wel kunnen/moeten overstappen naar het staatsnoodrecht?  
Van Brink (50plus): de noodverordeningen maken onderscheid in leeftijd. Wanneer houdt de ruimte daarvoor op?

Groothuizen (D66): zijn de normen en begrippen in de Twm voldoende duidelijk om daarmee als rechter uit de voeten te kunnen?

Veldman (VVD): modernisering van het staatsnoodrecht lijkt wenselijk, maar loop je niet het risico dat je elke keer weer achter de feiten van een nieuwe crisis aanloopt? Hoe kan het staatsnoodrecht wendbaarder worden gemaakt?

5.1.2e: het staatsnoodrecht bepaalt hoe en wanneer het in werking gesteld kan worden, dat staat niet in de Twm, als je dat zou willen, moet je de wet aanpassen. Of je dat wilt is een politieke keuze. Leeftijdscdiscriminatie is alleen mogelijk als er een objectieve rechtvaardiging is. Als de Twm wet wordt, moet de rechter die toepassen en kijkt in de toelichting, wetsgeschiedenis en jurisprudentie. Het staatsnoodrecht is neergelegd in een groot aantal uitgeschreven wetten, die zien op een situatie van een militaire aanval. Het staatsnoodrecht is niet onderhouden en daardoor niet toegesneden op nieuw te verwachten situaties.

Markuszower (PVV): lopen rechtszaken vertraging op door corona?

Van der Staaij (SGP): hoe is het systeem van evt bekrachtiging in de noodwetten geregeld?

Van Esch (PvdD): zou 58s bij rechterlijke toetsing ter discussie kunnen komen?

Van Dam (CDA): ‘aanzetten’ van het staatsnoodrecht vinden we nu te ver gaan, bent u het daarmee eens?

Kuzu (DENK): zou door deze wet met aanpassing een minder grote belasting voor de rechterlijke macht bereikt kunnen worden?

Van der Graaf (CU): zou gebruikmaking van het bestaande staatsnoodrecht niet handiger geweest zijn

5.1.2e: geen oordeel over vertraging van rechtszaken. Toepassing van het staatsnoodrecht vereist in het algemeen instemming van het parlement, blijft die uit, dan moet de toepassing worden gestopt. Lijkt op bekrachtiging. Artikel 58s is alleen maar te beoordelen aan de hand van een concreet geval. De Twm is een tussenvariant waarvoor gekozen is omdat het ‘echte’ staatsnoodrecht niet aan de orde is, wegens het ontbreken van de bijzondere omstandigheden. Het huidige staatsnoodrecht is geschreven voor oorlog of oorlogsdreiging en daarom niet geschikt voor deze crisis.